

Obama zal situatie in het Midden-Oosten verbeteren

Leo Kwartén

Als je afgaat op de officiële reacties op de toespraak van president Obama van de VS in Cairo, is er weinig nieuws onder de zon. Neem Khaled Meshal, de leider van Hamas. Die zou toch blij moeten zijn met een Amerikaanse president die hardop zegt dat Israël moet ophouden met nederzettingen bouwen. Maar nee. 'Eerst zien en dan geloven', was zijn zuinige commentaar. Ook Hezbollah-leider Nasrallah zag 'geen echte verandering in de positie van de VS'. De Iraanse leider Khamenei greep de gelegenheid zelfs aan om te benadrukken dat 'iedere staat in de regio Amerika haat'.

Doe nog eens een handreiking, zou ik zeggen. Wat zeg ik, een mea culpa! Wie tussen de regels door leest, en dat kunnen ze goed in het Midden-Oosten, ziet namelijk dat Obama talloze malen zijn excuses heeft aangeboden voor het wangedrag van de VS in de afgelopen decennia. Van de staatsgreep die de CIA in 1953 op touw zette om de democratisch gekozen regering van Iran ten val te brengen tot de wederrechtelijke invasie van Irak, de foltering van verdachte moslimterroristen en de voorkeursbehandeling van Israël, van dat alles zegt Obama in feite: 'Sorry'.

Alles duidt erop dat een ongekende verschuiving gaat plaatsvinden in het Amerikaanse denken over het Midden-Oosten. Obama's woorden in Cairo zullen even historisch blijken als Kennedy's 'Ich bin Ein Berliner' in 1963. Leaders van Israël tot Iran beseffen dat en sommigen van hen zullen heimelijk snakken naar de beloofde verlossing. Alleen kan niemand daar openlijk vooruitkomen in de Hobbesiaanse wereld van het huidige Midden-Oosten, waar haat, angst en kille machtsbelangen elke hoop op beter leven hebben opgesloten in onneembare vestingen van dogma's en ideologieën.

Ook de westerse journalistiek zit verstrikt in dit web. De meeste commentaren op Obama's toespraak die ik heb gelezen waren benepen en leken te zijn gedicteerd door het Politbureau van Hamas: 'Mooie woorden, maar eerst zien. De Israëlische regering valt waarschijnlijk, er breekt vast oorlog uit en Hamas erkent Israël natuurlijk toch niet.' Pessimisme loont, zeker in het Midden-Oosten. Francis Fukuyama omschreef dit fenomeen ooit als volgt: 'Een optimist die geen gelijk krijgt, lijkt een dwaas, terwijl een pessimist die ongelijk krijgt een aura van diepzinnigheid en ernst behoudt. Het is dan ook veiliger om de tweede koers te kiezen.'

Niettemin voorspel ik dat de situatie in het Midden-Oosten over vier jaar beter zal zijn dan nu. Dankzij Obama.

Leo Kwartén is arabist en werkzaam als adviseur voor bedrijven die opereren in het Midden-Oosten.

